

Розкриваючи структурні компоненти оцінки та прогнозування морально-психологічного стану, на нашу думку, важливо виділити критерії та показники оцінки морально-психологічного стану.

Аналіз наукової літератури та проведені нами дослідження дозволяють виділити такі критерії морально-психологічного стану курсантів: моральний, психологічний, соціальний, навчальний, що може бути перспективою наших досліджень. Отже, морально-психологічний стан курсантів віддзеркалює відносини та взаємостосунки у колективі курсантів та є визначальним чинником моральної готовності курсантів до виконання своїх обов'язків.

Це означає, що проблема дослідження соціально-психологічних чинників професійного становлення майбутнього пожежного рятувальника залишається актуальним питанням і потребує подальшого аналізу щодо його динаміки, змісту та критеріїв.

ЛІТЕРАТУРА

1. Ольшанський В.Б. Соціальна психологія. – М., 1975. – 295 с.
2. Орбан-Лембрик Л.Е. Психологія управління: Навч. посібник. – Івано-Франківськ: Плай, 2001. – 695 с.
3. Платонов К.К. О формировании психологического климата в коллективе // Среднее специальное образование. – № 2. – 1977. – С. 43.
4. Социально-психологический климат коллектива и личность // В.В.Бойко, А.Г.Ковалёв, В.Н.Панфёров. – М.: Мысль, 1983. – 325 с.
5. Психологічний словник / За ред. В.І.Войтка. – К.: Вища школа, 1982. – 191 с.
6. Свендрик А.Л. Соціальна психологія управління. – Л., 1986. – 274 с.
7. Руденський Е.В. Соціальна психологія. – М.: ИНФРА – М., 1998. – 178 с.
8. Корнев М.Н., Коваленко А.Б. Соціальна психологія. – К., 1995. – 303 с.

УДК 159.9:35

ПСИХОДІАГНОСТИКА ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ В УПРАВЛІНСЬКІЙ ДІЯЛЬНОСТІ

Король Х.В., Львівський державний університет безпеки життєдіяльності,
Гуманітарний факультет, напрям підготовки «Практична психологія»
Бурак О.Б., викладач кафедри практичної психології та педагогіки
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.

Ефективність бізнесу, виробництва значною мірою залежить від людських ресурсів - навичок, умінь, знань персоналу. Розуміючи це, сьогодні багато керівників підприємств у різних секторах ринку інвестують

чималі засоби в людські ресурси: добір, оцінку, навчання, стимулювання праці і мотивації співробітників. Подібні задачі можна здійснювати, або маючи в організації висококваліфікованих фахівців з організаційного розвитку, по керуванню персоналом, психологів, консультантів, або звернувшись в агентство, що професійно займається рекрутингом і консалтингом [1, 42].

Задача психолога розглянути які якості індивіда, навички, уміння й інтелектуальні здібності вимагаються в тій чи іншій професії. І відповідно допомогти зорієнтуватися у світі професій виходячи з їхніх індивідуальних якостей людини. Власне це і є задачами профорієнтації [2, 251].

Теоретичною основою статті послужили дослідження як вітчизняних авторів - А.В.Лібіна, А.А.Леонт'єва, Е.А.Климова, Е.С.Чугуновой і ін., так і закордонних - Х.Хекхаузена, Э.Берна, А.Маслоу, Д.Аткінсона, К.Замфір, К.Левіна та ін. [1; 4; 3; 5].

Будь-які людські здібності мають під собою психофізіологічну основу. Особливе значення для проведення якісної проф. діагностики має виділення професійно важливих якостей особистості - ПВК.

Методи психологічної діагностики ПВК:

1. Експрес-діагностика: тести компактні, прості у виконанні; можливе виявлення груп ризику (наприклад, опитувальник Айзенка, Шмишека - Леонгарда, Голланда, тест Лірі, КІТ, Люшера) не можуть сказати про професійну непридатність.

2. Методи заглибленої діагностики: максимальна валідність і надійність, універсальність, багатофакторність. Не можуть сказати про професійну непридатність (СРІ, ММРІ, Рівний, Гилфорд, Кеттел (інтелектуальний тест).

3. Глибинні методи діагностики. Виявлення мотивації людини, у тому числі і схованої. Проективні тести, методи експериментальної психосемантики. Ці методики вимагають високого рівня підготовки користувача [6, 184].

Інформація про професійну діяльність може бути отримана з різних джерел: вивчення інструкцій, документів, у яких регламентується діяльність; спостереження за діяльністю відповідних фахівців; бесіда з фахівцями про особливості професії, фотографування, кінозйомка, хронометраж професійної діяльності. Інформація про професію узагальнюється у професіограмі, у якій вказуються особливості даної професійної діяльності, основні дії, операції, їхня послідовність, необхідна спеціальна підготовка, що вимагаються знання й уміння, режим праці і відпочинку, санітарно-гігієнічні умови, характерні психофізіологічні стани (монотонність, стомлення, емоційна напруженість), обсяг і характер інформації, що переробляється, фізична й інтелектуальна вага праці, використовуване устаткування, алгоритми і психологічна структура виконуваних людиною дій [7, 308].

Потім оцінюють ступінь значимості різних психічних властивостей і якостей особистості для ефективного виконання даної діяльності. Для цього відповідно до проведеного опису професійних дій визначаються властивості особистості, що забезпечують реалізацію кожної такої дії і визначають ступінь важливості різних психічних функцій для досягнення кінцевого ефекту трудового процесу; тривалість завантаження психічної функції протягом усього трудового процесу. Такий аналіз дозволяє одержати середню оцінку значимості кожної психічної функції в забезпеченні окремих робочих операцій і трудового процесу в цілому, необхідну для ранжирування функцій по ступені їхньої важливості для досліджуваної діяльності, і сформулювати вимоги до професійно важливих якостей, функціям особистості [6,186].

ЛІТЕРАТУРА

1. Климов Е.А. Психологія професійного самовизначення. - М.: Академія, 2004. - 304с.
2. Дружинін В.Н. Психологія загальних здібностей. - Спб.: Пітер, 2002. - 368с.
3. Лібін А.В. Диференціальна психологія: на перетинанні європейських, російських і американських традицій - М.: Зміст, 1999. - 532с.
4. Леонтьєв А.А. Психологія спілкування. - М.: Зміст, 1997. - 372с.
5. Льюїс Е.П. Мотивація і мотиви. - Спб.: Пітер, 2002. - 512с.
6. Психологічна діагностика: проблеми і дослідження / Під ред. К.М.Гуревича. - М., 1981. - 232с.
7. Загальна психодіагностика / Під ред. А.А.Бодалева, В.В.Столина. - М.: Вид-во МГУ, 1988. - 538с.

УДК 159.9.019.4

ПРИЧИНИ ВИНИКНЕННЯ ДЕЛІНКВЕНТНОЇ ПОВЕДІНКИ У ПІДЛІТКІВ

Котельницька О.Р., Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Гуманітарний факультет, напрям підготовки «Практична психологія»

Цюпрік А. Я., кандидат педагогічних наук, доцент, викладач кафедри практичної психології і педагогіки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Останнім часом спостерігається загальне зростання рівня злочинності як у країнах з помітним соціальним розшаруванням, так і у розвинутих індустріальних країнах. У нашій країні зростання різного